

PATVIRTINTA

Širvintų rajono savivaldybės tarybos

20...m. sprendimu Nr. ..

ŠIRVINTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS

2018 METŲ ATASKAITA

Rengėjas:

Kaišiadorių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Širvintos, 2019 m.

Turinys

Ivadas	3
DEMOGRAFINĖ SITUACIJA	4
BENDROJI DALIS.	5
Širvintų savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis.....	5
Metodika.....	5
Apibendrinimas	10
Išvada	10
SPECIALIOJI DALIS	10
Savivaldybės prioritetinių problemų analizė	10
Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstitis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	10
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys (proc.)	13
Vaikų burnos sveikata: vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis	13
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų situacija Širvintų r. sav.....	14
Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimas.....	16
Naudota literatūra.....	21

Ivadas

Visuomenės sveikatos stebėseną Širvintų r. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

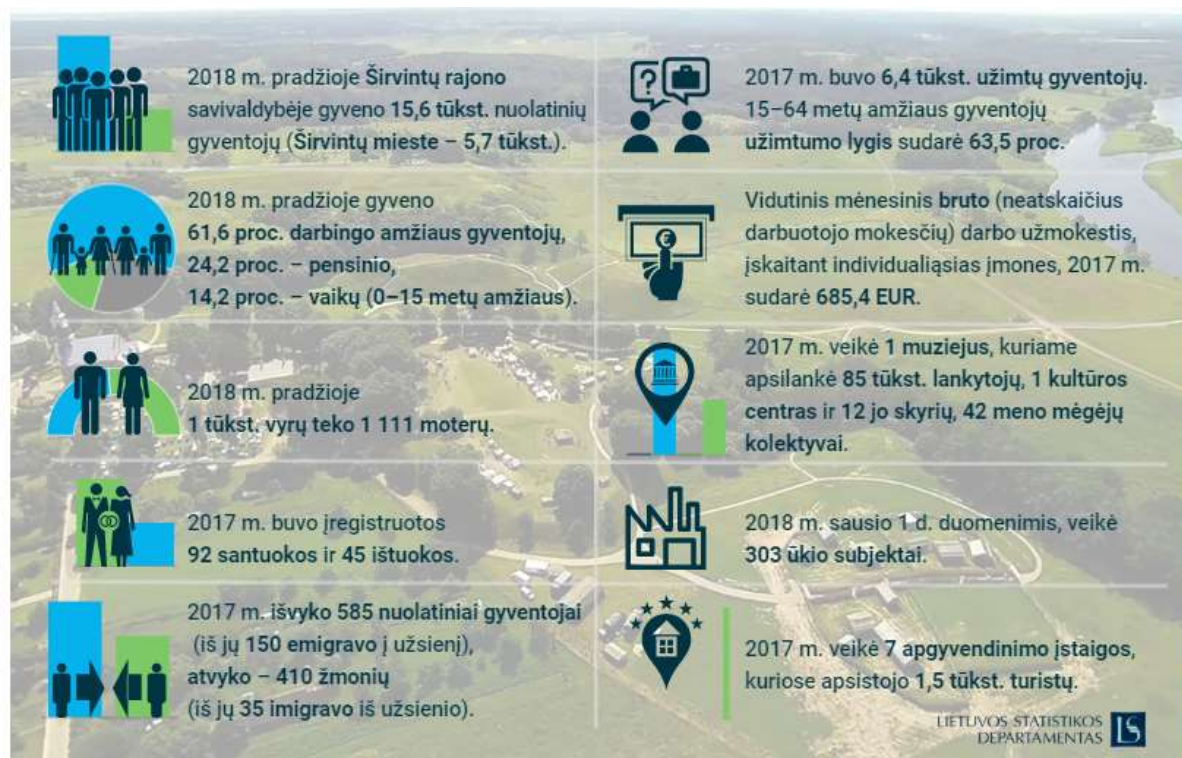
- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Lietuvos sveikatos rodiklių sistema SRS.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Širvintų rajono savivaldybės teritorija išsidėsčiusi Lietuvos pietryčiuose, 50 km nuo Vilniaus, prie Vilnius–Panevėžys–Ryga automagistralės, kuri ribojasi su Vilniaus, Kaišiadorių, Jonavos, Ukmergės, Molėtų rajonų savivaldybėmis ir Elektrėnų savivaldybe. Širvintų rajonas užima 906 km² teritoriją. Širvintų rajonas – vienas mažiausių šalyje. Rajone yra 8 seniūnijos (skliausteliuose – seniūno būstinė), suskirstytos į seniūnaitijas: Alionių seniūnija (Alionys I), Čiobiškio seniūnija (Čiobiškis), Gelvonų seniūnija (Gelvonai), Jauniūnų seniūnija (Jauniūnai), Kernavės seniūnija (Kernavė), Musninkų seniūnija (Mugninkai), Širvintų seniūnija (Širvintos), Zibalų seniūnija (Zibalai).

Širvintų rajone 56 proc. rajono teritorijos ploto paversta žemės ūkio naudmenomis. Iš jų ariamoji žemė sudaro 50 proc., pievos ir natūralios ganyklos – 48 proc., sodai – 2 proc. Miškai užima 30,6 proc. visos rajono teritorijos. Vandenys užima 2,5 proc. Rajono teritorijos. Didžiausios per rajono teritoriją tekančios upės: Neris, Širvinta, Musė. Tyvuliuoja 28 ežerai. Beveik visas rajonas yra Neries žemupio plynaukštėje, tik šiaurės rytuose ir pietryčiuose paviršius kyla į Aukštaičių aukštumą. Likusią rajono teritoriją sudaro keliai – 2,1 proc., užstatyta teritorija – 2,1 proc. ir kita žemė – 6,7 proc.

2018 m. pradžioje Širvintų rajono savivaldybėje gyveno **15 570**, iš jų – 9830 (63 proc.) – kaimo vietovėse. Vyrų dalis buvo nežymiai mažesnė nei moterų t.y. 47 proc. – vyrų, 53 proc. – moterų. Gyventojų amžiaus struktūra panaši į bendrą šalies gyventojų struktūrą, 2017-2018 m. nekito. Rajone gyvena daugiausia darbingo amžiaus 18-44 m. (31,4 proc.) ir 45-65 m. (31 proc.), vaikai (0-17 m.) sudarė 16 proc., o vyresni nei 65 m. – 21 proc. visų gyventojų. Nuo 2010 m. iki 2018 m. rajono gyventojų skaičius sumažėjo 2596 gyventojais arba 14 proc., tačiau miesto ir kaimo gyventojų santykis nepakito.

1 pav. Pagrindiniai rodikliai apie Širvintų r. sav.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

BENDROJI DALIS.

Širvintų savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Metodika

2014 m. birželį Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategiją, kuri nustato nacionalinius sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius, kurie būtini siekiant įgyvendinti Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“. Strategijoje iškeltas 1 strateginis tikslas ir 4 tikslai bei jų uždaviniai.

Širvintų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 m. ataskaitos bendroje dalyje analizuojami 60 visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, skirti tam tikram Lietuvos sveikatos strategijos tikslui ir uždaviniui stebėti. Pagrindinio rodiklių sąrašo (toliau – PRS) analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas lyginant praėjusių metų Širvintų rajono savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Savivaldybių, kurių gyventojų skaičius mažesnis nei 20 000 (tokių 2018 m. buvo 18, įskaitant ir Širvintų r. sav.) rodikliai labai „jautrūs“, kiekvienu atveju dėl šios priežasties, jų rodikliams skaičiuojamas 3 metų vidurkis. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į grupes, pagal kurias savivaldybės vertinamos:

- ✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;
- ✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos **raudona spalva**;
- ✓ likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, vertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus. Širvintų rajono savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje analizuojamų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami žemiau lentelėje. Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais („šviesoforas“ ir santykis), buvo pasirinktos 3 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmės, kurių rodiklis ar pokyčio kryptis yra prasčiausia, palyginti su kitomis savivaldybės profilio reikšmėmis (raudonos spalvos pagrindinių rodiklių sąrašo reikšmės). Atsižvelgiant į tai sudarytas Širvintų rajono savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašas. Šiose srityse atlikta atrinktų rodiklių detali analizė ir vertinimas. Parengtos rekomendacijos.

Žymėjimai: - **žalia spalva** - **geltona spalva** - **raudona spalva**. Spalvomis vertinamas ne savivaldybės rodiklio dydis, o reikšmė, kadangi mažas rodiklis ne visada atspindi gerą situaciją, ir atvirkščiai, didelis rodiklis ne visada rodo blogą situaciją.

Vertinimui naudoti Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistemoje 2019 metų spalio mėn. pateikti rodikliai.

Pirmose lentelių skiltyse pateikiamas PRS, suskirstytas pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antroje skiltyse pateikiama Širvintų rajono savivaldybės absoliutus atvejų skaičius, trečioje - rodiklio reikšmė (su 2017 m. rodiklio reikšme), ketvirtoje – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, penktoje – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštoje – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, septintoje – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės vietos tarp visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą). Aštuntoje – rodiklio kryptis per metus (pagerėjo/pablogėjo) (1 lentelė).

1 lentelė. Širvintų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis

Rodiklis	Atvejai	Savivaldybės rodiklis	LT rodiklis	Min. reikšmė	Maks. reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva	Kryptis
1	2	3	4	5	6	7	8
<u>Strateginis tikslas</u> - Pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai							
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	-	76 (74,8)	76	69,9	78,6	0,98	↑
Išvengiamas mirtingumas	70	29,2 (28,2)	30,5	24,6	41	1	↑
<u>1 TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį</u>							
<u>1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą</u>							
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	7	45,3 (31,8)	24,4	0	75,7	1,20	↑
Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.*	7	42,7 (30,5)	23,8	0	75,75	1,2	↑
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 vaikų	44	37,5 (41,6)	69,1	35,2	220,2	0,53	↓
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.	77	5 (5,3)	3,3	0,3	8,7	1,63	-
Ilgalaikio nedarbo lygis	116	1,2 (1,3)	2,2	0,3	8,2	0,55	↓
Gyventojų skaičiaus pokytis	-	-9,1 (-14,8)	-5,3	-23,7	8,4	2,4	↓
<u>1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu</u>							
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01-Y98) 100 000 gyv.	18	116,4 (114,5)	93,4	46,2	192,4	1,25	↑
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V01-Y98) 100 000 gyv. *	18	106,6 (105,3)	91	46,2	192,42	1,2	↑
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų	324	197,9 (209,5)	148,9	57,4	339,9	1,5	↓
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	323	20,9 (18)	25,4	3,2	91	0,8	↑

Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	0	0 (76,4)	32,9	0	88,4	0,97	↓
2 TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką							
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą							
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyv.	1	1 (2)	0,9	0	3,9	1,45	↓
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	40	119,7 (129,1)	150,7	104,9	212	0,86	↓
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	215	70,4 (56,1)	67,1	45,3	125,9	1,04	↑
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyv.	81	52,4 (40,1)	74,9	0	140,9	0,64	↑
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį							
Mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyv.	0	0 (12,7)	5,5	0	19,6	0	↓
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyv.*	0	0 (11,4)	5,5	0	19,6	0,77	↓
Mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	1	6,5 (6,4)	16,1	0	32,6	0,66	-
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	1	6 (5,9)	15,3	0	32,61	0,6	↑
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių							
Mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyv.	1	6,5 (12,7)	8	0	25,4	1,33	↓
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyv.	1	7,6 (11,8)	7,9	0	26,3	0,96	↓
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	0	0 (12,7)	3	0	19,2	1,4	↓
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.	7	45,3 (76,4)	58,9	29,3	136,3	1,04	↓
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą							
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis kg., tenkantis 1 kv. km. (2016 m.)	-	175 (223)	1010	68	34382	0,20	↓
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, proc.		71,6 (49,3)					↑
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams, proc.		51,3 (69,5)					↓
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą							
3.1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą							
Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	0	0 (0)	3	0	24,8	0	-
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	0	0 (0)	3,1	0	24,8	0	-

Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	6	38,8 (25,5)	18,1	0	46,5	2,23	↑
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	6	34,6 (23,6)	17,7	0	45,1	2,1	↑
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda 100 000 gyv.	4	25,9 (12,7)	85,8	3,9	442,1	0,15	↑
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	107	144,5 (146,9)	189,9	49,8	415,9	0,76	↓
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	124	124,7 (128,8)	166,8	32,5	359,2	0,77	↓
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius							
Kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis	40	41,2 (6,8)	36,7	11,7	73,5	0,84	↑
4 TIKSLAS. Užtikrinti kokybiškesnę ir efektyvesnę sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius							
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais							
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.	664	42,9 (37,5)	32,5	20	64,9	1,25	↑
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	139	10,7 (9,3)	6,9	4,1	10	1,45	↑
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą							
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	52	2,2 (2,2)	2	1,2	6,2	1,09	-
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyv.	9	5,8 (6,4)	7,2	2,6	13,6	0,88	↓
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyv.	141432	9,1 (8,7)	9,1	6,5	11,3	0,96	↑
Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.	0	0 (0)	6,1	0	17,2	0	-
Sergamumas ŽIV (B20-B24) ir lytiškai plintančiomis ligomis (A50-A64) 100 000 gyv.	1	0,6 (3,2)	2,2	0	5,1	0,58	↓
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą							
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	0	0 (6,8)	3,4	0	16,5	1,39	↓
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina 1 dozė) skiepavimo apimtys (proc.)	122	90,4 (91,6)	92,1	83	99,5	0,99	↓
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys	107	90,7 (92,2)	92,3	70	97,7	0,98	↓
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	107	9,1 (12)	14,5	5,7	52,7	0,63	↓

Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	105	9,9 (11)	18,9	7,5	28,3	0,69	↓
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.	0	0 (8,9)	4,4	0	15,8	1,35	↓
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę							
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	131	847,2 (897,1)	782,5	269,5	1349,5	1,1	↓
Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	131	738,5 (787)	744,5	619,5	1059	1,02	↓
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyv.	40	258,7 (337,2)	286,6	188,5	436,6	1,02	↓
Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyv.	40	231 (298,5)	274,7	219,6	347,1	0,98	↓
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	26	168,1 (216,3)	191	95,5	610,5	0,90	↓
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyv.	26	145,4 (190)	181,8	83,8	485,7	0,8	↓
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	116	75 (54,1)	56,6	26,9	112	1,23	↑
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	855	35,5 (24,3)	50,2	13,8	71,7	0,58	↑
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš PSD biudžeto lėšų, finansavimo programoje	1682	45,5 (45,2)	52,7	28,9	72	0,85	↑
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo prog.	2468	46,6 (35)	53,1	28,6	66	0,75	↑
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	1575	45,3 (31,7)	42,9	26,2	61,4	0,79	↑

Apibendrinimas

Apibendrinus 2018 m. visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklius, Širvintų rajono savivaldybė į geriausią rodiklį turinčių savivaldybių grupę (**žalia spalva**) pateko pagal 8 vertinamų rodiklių reikšmes (2017 m. – pagal 17 rodiklių reikšmes). Pagal 9 rodiklių reikšmes savivaldybė pateko į prasčiausią rodiklį turinčių, savivaldybių grupę (**raudona spalva**) (2017 m. – pagal 19 rodiklių reikšmes).

Išvada

Išskyrėme šias prioritetines visuomenės sveikatos stebėsenos sritis:

1. Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu;
2. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
3. Vaikų skiepavimo apimtys: 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys (proc.);
4. Vaikų burnos sveikata vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis
5. Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius;
6. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimas (atrankinė mamografinės patikros dėl krūties vėžio ir širdies kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencijos programa).

SPECIALIOJI DALIS

Savivaldybės prioritetinių problemų analizė

Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais

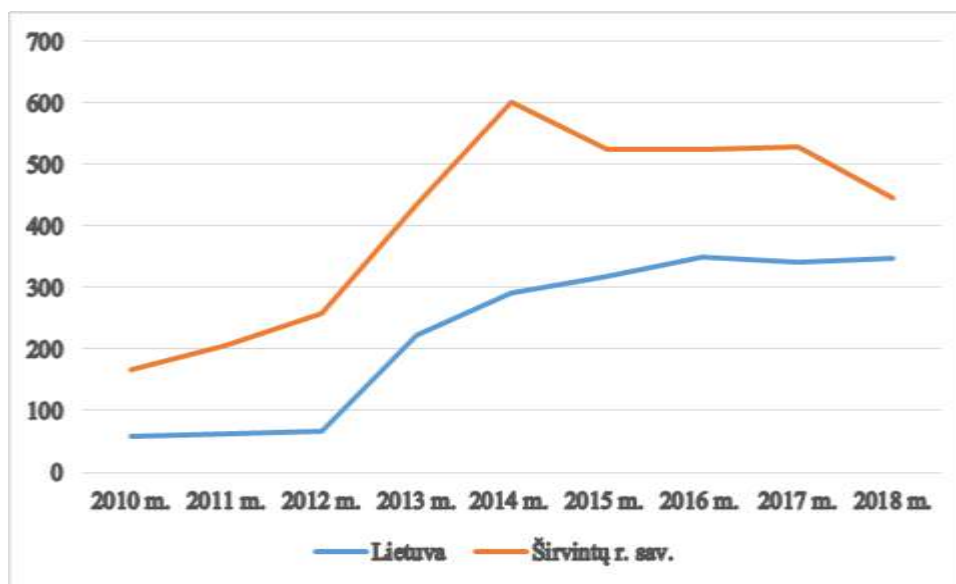
Širvintų r. sav. gyventojų mirtingumo ir sergamumo dėl priežasčių susijusių su alkoholio vartojimu rodikliai 2018 m. vis dar viršijo Lietuvos vidurkį. Užregistruotos 6 gyventojų mirtys, duomenys dvigubai didesni už šalies rodiklį (atitinkamai 38,8 ir 18,1 /100 000 gyv.) (2 lentelė). Mirusiųjų amžius – 45-64 m. (103,73/100 000 gyv.). Dvigubai daugiau dėl šių priežasčių mirė vyrų nei moterų (atitinkamai 54,45 ir 12,32 100 000 gyv.).

2lentelė. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyv.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Širvintų r. sav.	85,02	67,89	56,4	25,45	38,8
Lietuva	25,85	25,2	23,4	19,98	18,1

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

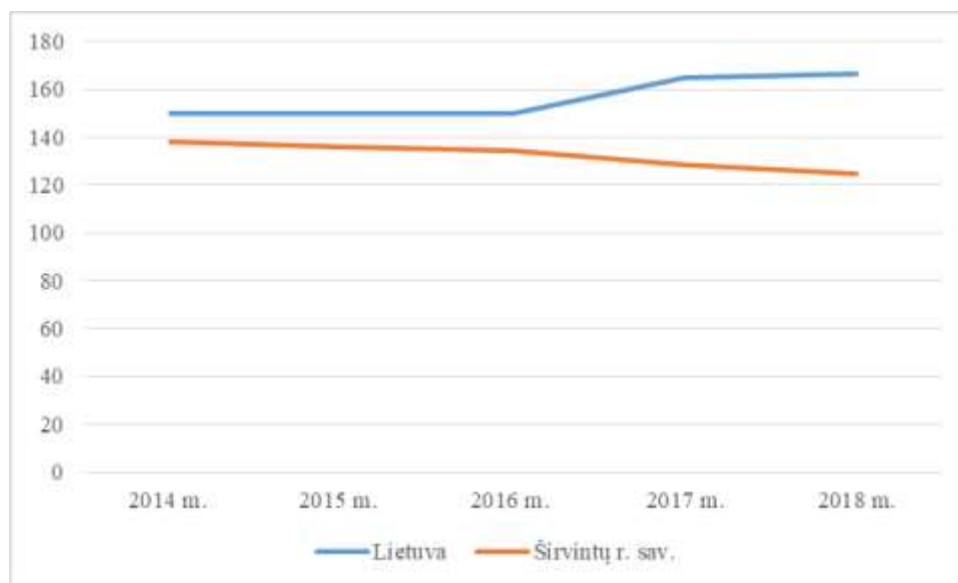
Nuo 2014 m. gyventojų sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais vartojant alkoholį nežymiai mažėjo: atitinkamai nuo 601,24 iki 446,24 atv. 100 000 gyv. (1,3 karto) (2 pav.). Tačiau nuo 2010 – ūjų gyventojų sergamumo rodikliai buvo virš šalies vidurkio. Sergantieji – darbingo amžiaus (2018 m. 18-44 m. – 768,19 ir 643,15 100 000-čiui gyv.) žmonės. 6 kartus daugiau sirgo vyrų nei moterų (atitinkamai 803,16 ir 123,21 100 000-čiui gyv.).

2 pav. Sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais vartojant alkoholį (F10) Širvintų r. sav. ir Lietuvoje 2010 - 2018 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

Tokia mirčių ir gyventojų sergamumo psichikos ir elgesio sutrikimais vartojant alkoholį statistika rodo, kad minėtiems sveikatos sutrikimams įtakos gali turėti nemažas alkoholio gėrimų prekybos vietų tankumas. Širvintų r. sav. 2014-2018 m. stebima nežymi mažėjimo tendencija vienai licencijai verstitis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Naujausi duomenys buvo nežymiai mažesni už šalies vidurkį: 2018 m. Širvintų rajono savivaldybėje teko 128,8 rajono gyventojų, Lietuvoje – 164,7 (3 pav.). Tačiau mažas gyventojų skaičius rajone, bei aukštas mirtingumo dėl minėtų sveikatos sutrikimų lygis lemia šio rodiklio (gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstitis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais) “jautrumą” ir pakliūna į raudoną zoną stebėsenos rodiklių vertinimo skalėje Lietuvos mastu.

3 pav. Širvintų r. sav. ir Lietuvos gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais 2014-2018 m. m.

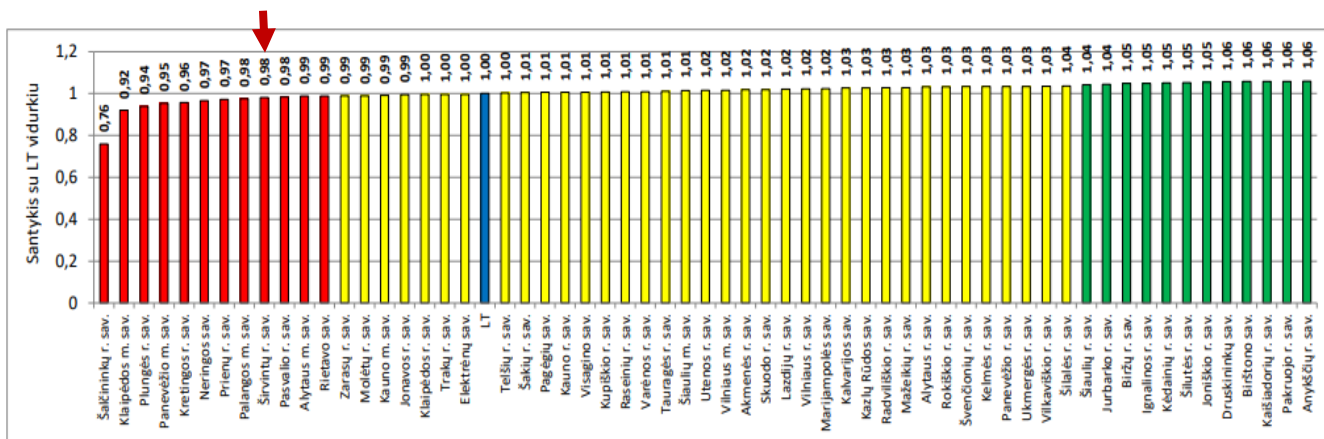
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių Sistema

Rekomendacijos

1. Licenzijavimo griežtinimas:
 - Siūlome Širvintų rajono savivaldybei periodiškai peržiūrėti išduotų licencijų sąrašus ir įvertinus pagal Valstybės įmonės Registrų centro Juridinių asmenų registrą, kai įmonė likviduota ir išregistruota iš juridinių asmenų registro, panaikinti alkoholinių gėrimų licencijų galiojimą pagal Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatas.
 - Rekomenduojame neišdavinėti sezoninių (sezono laikotarpiui nustatytose poilsio ir turizmo zonose) bei vienkartinę (renginių metu) licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.
2. Sukurti ir įgyvendinti kompleksinę piktnaudžiavimo alkoholiu prevencijos programą Širvintų rajono paaugliams ir jaunimui bei dirbingo amžiaus žmonėms. Tik dirbant komandoje ir kompleksinis požiūris visuomenės sveikatos biuro, savivaldybės sveikatos bendruomenės tarybos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, asmens sveikatos priežiūros įstaigų gali duoti teigiamus postūmius savivaldybės gyventojų sveikatai.
3. Atrankinės patikros ir trumpų konsultacijų taikymas siekiant kuo anksčiau identifikuoti rizikingą alkoholio vartojimą: sveikatos ir kiti profesionalai, kurie teikia pirmines asmens sveikatos priežiūros ir kitas paslaugas 16 metų ir vyresniems asmenims.
4. Intervencijų mokiniams ir jų aplinkai (šeimai ir bendruomenei) taikymas: įgyvendinti prevencines programas ir intervencijas mokyklose, įtraukiant į jas šeimas, skatinti blaivaus jaunimo laisvalaikio organizavimą įtraukiant tėvus, bendruomenę, suinteresuotas grupes.
5. Atsitiktinis asmenų blaivumo tikrinimas: vykdyti atsitiktinę vairuotojų, darbuotojų (dirbančių didelėse įmonėse/įstaigose) atsitiktinę patikrą alkoholio matuokliais.

1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys (proc.)

Remiantis naujausiais duomenimis, Širvintų r. sav. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys (proc.) buvo žemiau šalies vidurkio (4 pav.). Rodiklis rodė prastą situaciją savivaldybėje. Nuo 2014 m. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 skiepų procentas išliko panašus (vidutiniškai 92 proc./m.) (3 lentelė).

4 pav. 1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.

(skaičiavimui daunotas 3 metų slankusis vidurkis)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.

3 lentelė. Skiepavimo apimtys (proc.) Širvintų r. sav. 2014-2018 m.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys (proc.)	92,31	94,78	88,9	92,2	90,7

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

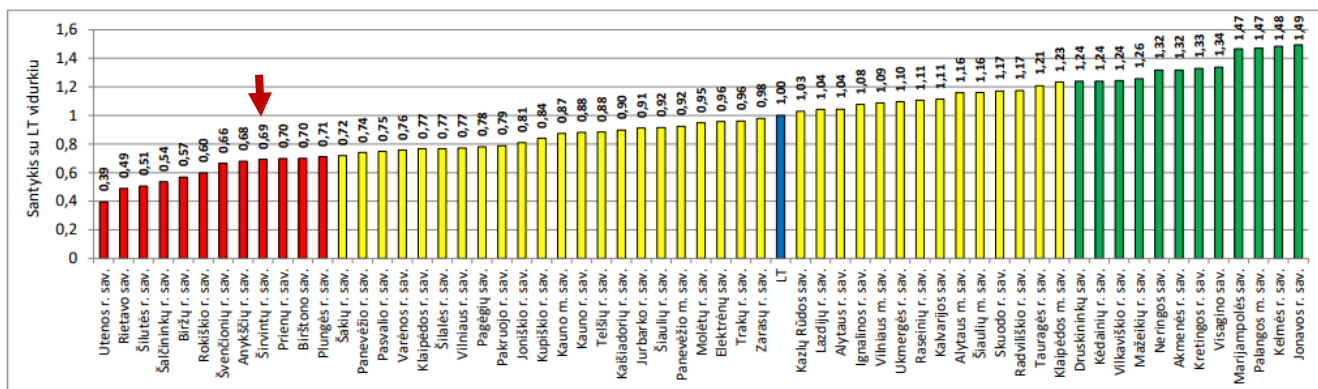
Rekomendacijos

1. Vykdėti visuomenės švietimą dėl skiepų svarbos;
2. Informacijos sklaidos užtikrinimas (vietinė spauda, internetinė sklaida, Facebook paskyros);
3. Šeimos gydytojo konsultacijos (būsimiems) tėvams.

Vaikų burnos sveikata: vaikų, neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis

Nors vaikų, neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų procentas 2018 m. buvo vienas didžiausių nuo 2014 – ęjų (6 lentelė), tačiau rodiklis vis dar rodo prastą situaciją saviavldybėje (nesiekė Lietuvos vidurkio, pateko į prasčiausią rodiklį turinčių, savivaldybių grupę) (5 pav.). Tikėtina, kad 2017-2018 m. rodiklių žymūs pokyčiai susiję su nesenai įdiegta vaikų sveikatos stebėsenos informacine programa, kuri suteikia tikslesnę informaciją apie vaikų burnos sveikatą.

2018 m. dalyvavo mažiausiai Širvintų r. sav. gyvenančių 6-14 m. amžiaus vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (4 lentelė) nuo 2014-ųjų...

5 pav. Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis Širvintų r. sav. ir Lietuvoje 2018 m. (skaičiavimui daunotas 3 metų slankusis vidurkis)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.

4lentelė. Vaikų burnos priežiūros rodikliai Širvintų r. sav. 2014 – 2018 m.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018
<i>Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis</i>	3,52	4,38	4,6	11	9,9
<i>Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.</i>	11,31	12,83	11,3	12	9,1

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

Rekomendacijos

1. Siekiant didinti vaikų skaičių, dalyvaujančių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, platinti informaciją tėvams apie šios paslaugos nemokamas galimybes ir naudą vaiko sveikatai.
2. Toliau vykdyti vaikų ir mokinių taisyklingos burnos higienos įgūdžių mokymo procesą ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigose bei su ja susijusią informacijos sklaidą ugdytiniams bei tėvams.

Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų situacija Širvintų r. sav.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, pastebima, kad padidėjus sergamumui II tipo cukrinio diabetu (2018 m. rodiklis buvo didžiausias – 75 atv./10000 gyv.) (5 lentelė), išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų Širvintų r. sav. skaičius 2018 m. buvo didžiausias nuo 2014-ųjų. Rodiklis išliko prasčiausioje rodiklį turinčių savivaldybių grupėje, 1,5 karto viršijo šalies vidurkį (6,9/1000 gyv.) (6 lentelė). Išvengiama hospitalizacija - tai hospitalizacija, kurios galima išvengti imantis prevencinių priemonių ir teikiant reikiamą ambulatorinę sveikatos priežiūrą.

5 lentelė. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (10 000 gyv.)

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Širvintų r. sav.	57,09	61,7	78,9	54,1	75
Lietuva	43,69	42,6	45,6	62,3	56,6

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

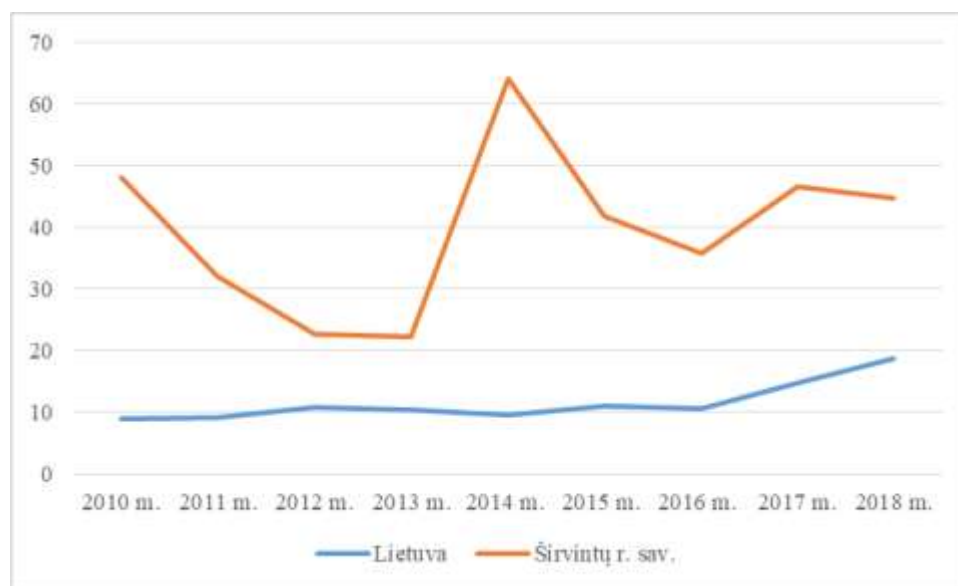
6 lentelė. Išvengimų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Širvintų r. sav.	9,6	7,97	9,9	9,34	10,7
Lietuva	6,79	6,94	6,6	6,45	6,9

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

Analizuojant mirusiųjų Širvintų r. sav. gyventojų nuo cukrinio diabeto (E10-E14) 2010-2018 m. duomenis, 2014 – aisiais užfiksuotas mirčių protrūkis - 54,66 atv.100 000 gyv. (6 pav.). Nuo 2015 m. rodiklis mažai kito, vidutiniškai dėl šios ligos mirė 28.4 asm. 100 000 gyv., t.y. du kartus mažiau mirčių palyginus su 2014 m. duomenimis. Naujausias rodiklis (25.87/100 000 gyv.) buvo nežymiai (1.4 kartų) didesnis už šalies duomenis (18,85/100 000 gyv.). Tuo tarpu Lietuvoje 2018 m. nuo šios ligos mirė daugiausia gyventojų nuo 2010-ųjų.

Širvintų r. sav. 2018 m. nuo šios ligos mirė moterys (49,28 mirtys 100 000 gyv.), kurių dažniausias amžius buvo 65 m ir vyr. (89,79 aasm./100 000 gyv.).

6 pav. Mirusiųjų nuo cukrinio diabeto (E10-E14) 100 000 gyv.

2010 - 2018 m. Širvintų r. sav. ir Lietuvoje. Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių Sistema

Toks didelis Širvintų r. sav. gyventojų sergamumas ir ypač mirtingumas dėl cukrinio diabeto rodo, kad reikia imtis priemonių situacijos gerinimui.

Rekomendacijos

1. Gerinti Širvintų r. sav. gyventojų, sergančių II tipo cukriniu diabetu ambulatorinę sveikatos priežiūrą siekiant sumažinti išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičių.²
2. Skleisti rekomendacijas gyventojams užkertant kelią susirgti II cukriniu diabetu³:
 - ✓ kontroliuojant kūno svorį;
 - ✓ reguliariai užsiimant fizine veikla (mažiausiai 30 min. per dieną);
 - ✓ sveikai maitinantis (3–5 porcijos vaisių bei daržovių per dieną, cukraus kiekio mažinimas);
 - ✓ atsisakyti rūkymo, kuris didina širdies kraujagyslių ligų riziką.
3. Informacijos sklaidos užtikrinimas gyventojams apie Širvintų rajone vykdomą Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto programą.
4. Stiprinti šeimos gydytojų darbą, bendradarbiavimą su visuomenės sveikatos specialistais vykdant Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto programą.

Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimas

Širvintų r. sav. 2018 m. atrankinėje mamografinėje patikroje dėl krūties vėžio daugiausia dalyvavo moterų - 35,5 proc., užfiksuotas didžiausias procentas tikslinio amžiaus gyventojų, priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų prevencinei programai (45,3 proc.) (7 lentelė) nuo 2014 m. Tačiau vertinant šalies mastu abu rodikliai vis dar yra prasčiausią rodiklį turinčių, savivaldybių grupėje (7, 8 pav.).

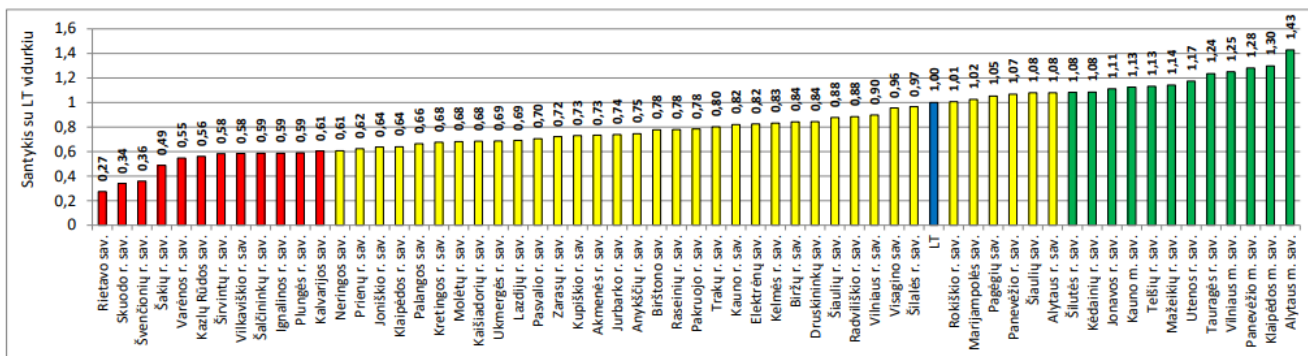
7 lentelė. Tam tikrų prevencinių programų įgyvendinimas 2014-2018 m.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje					
Širvintų r. sav.	21,05	32,59	28	24,3	35,5
Lietuva	43,66	48,4	46,5	48,6	50,2
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje					
Širvintų r. sav.	26,52	31,36	25,4	31,7	45,3
Lietuva	34,67	37,42	39	40,8	42,9

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

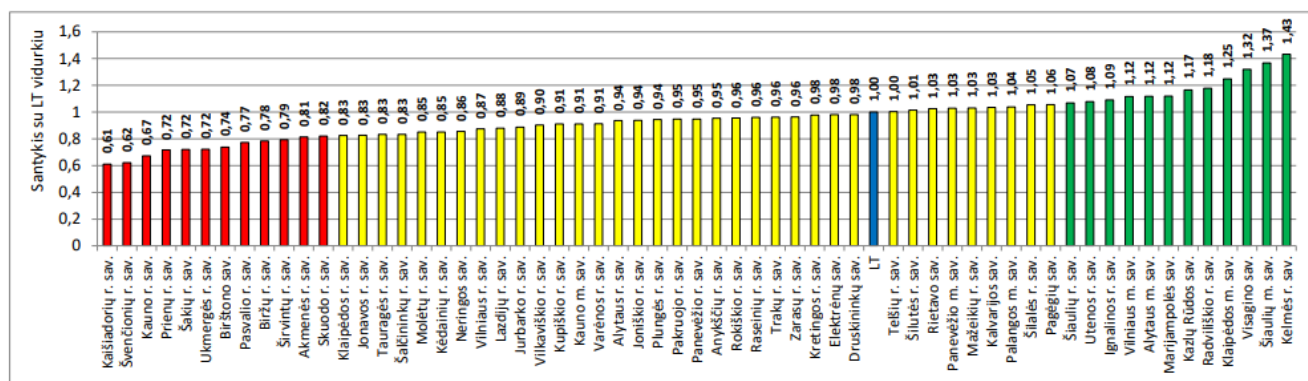
²Visuomenės sveikatos netolygumai. Išvengiamos hospitalizacijos. 2016, Nr.6 (19)

³Visuomenės sveikatos netolygumai. Pasaulinės sveikatos diena - suvaldyk diabetą. 2016, Nr.1 (14)

7 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje 2017-2018 m. (skaičiavimui daunotas 3 metų slankusis vidurkis)

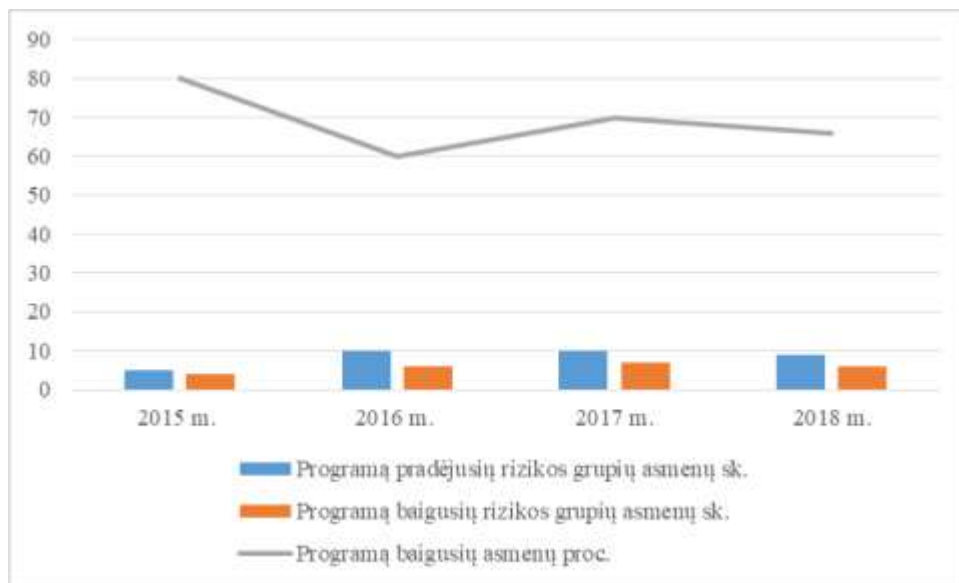
Šaltinis: Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.

8 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje 2018 m. (skaičiavimui daunotas 3 metų slankusis vidurkis)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.

Stengiantis kuo daugiau gyventojų paskatinti dalyvauti širdies ir kraujagyslių prevencinėje programoje, nuo 2015 m. Kaišiadorių r. sav. visuomenės sveikatos biuras ir Širvintų r. sav. asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau ASPI) vykdo širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programą. Stebint programos vykdymo keturių metų duomenis, ir atkreipiant dėmesį į pakankamai aukštą rajone gyventojų mirtingumo lygį dėl širdies ir kraujagyslių ligų, suinteresuotų asmenų dalyvauti joje buvo mažai. Baigusiąją programą procentinė išraiška nuo 2016 m. mažai kito. 2018 m. programą baigė 66 proc. asmenų (t.y. 6 iš 9 gyv.) (9 pav.). Jos metu Širvintų r.sav. gyventojams buvo suteikta dietologo konsultacija, vedami nemokami fizinio aktyvumo užsiėmimai.

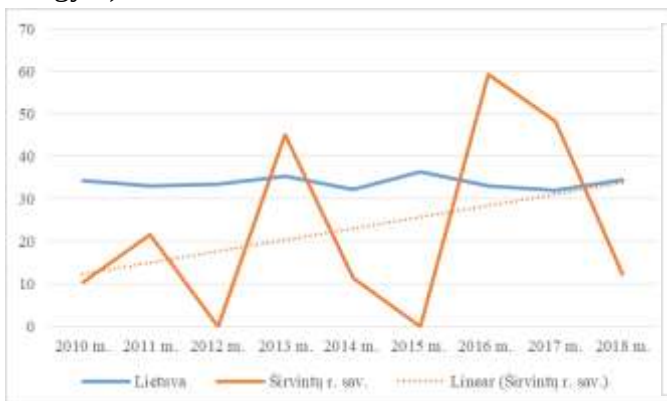

9 pav. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programos vykdymas 2015 – 2018 m.

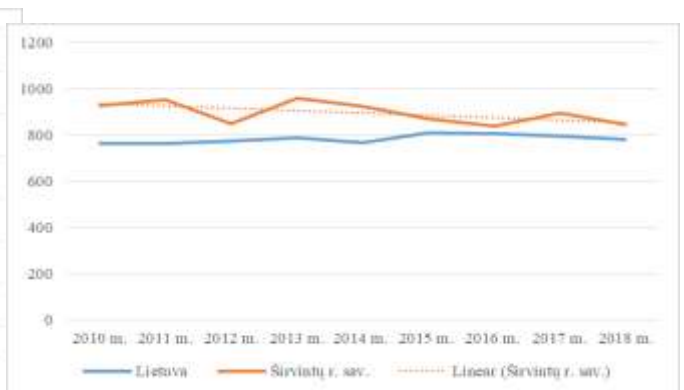
Šaltinis: Kaišiadorių r. sav. VSB informacija

Mirtingumo rodikliai yra vieni iš faktorių, kurie atskleidžia prevencinių programų veiksmingumą, poreikį rajone. 2010 - 2018 m. stebint mirusių moterų nuo krūties vėžio duomenis, 2013 ir 2016 - aisiais pastebimas mirčių protrūkis, rodikliai viršijo šalies vidurkį (10 pav.). Per 2016-2018 m. mirčių sumažėjo net 5 kartus (atitinkamai nuo 59.39 iki 12.32 100 000 mot.). 2018 m. dažniausias mirusiųjų amžius - 65 m. ir vyresnės moterys (44.78 atv./100 000 mot.), mirusios buvo kaimo gyventojos.

Nuo 2013 m. Širvintų r. sav. stebima nežymi mirusiųjų nuo kraujotakos sist. ligų skaičiaus (960,96/100 000 gyv.) mažėjimo tendencija (11 pav.). 2010-2018 m. duomenys viršijo šalies vidurkį, žymių pokyčių nebuvo užfiksuota. 2018 m. nuo šios ligos mirė beveik dvigubai daugiau moterų nei vyrų (1096,46 mot ir 571,74 vyr./100 000 gyv.), ir kaimo gyventojų nei miesto (atitinkamai 997,35 ir 585,42/100 000 gyv.). Dažniausias mirusiųjų amžius – 65 m. ir vyresni širvintiškiai (3531,88/100 000gyv.).

10 pav. Mirusiųjų nuo krūties piktybinių navikų sk. 100 000 mot. Širvintų r. sav. ir Lietuvoje.

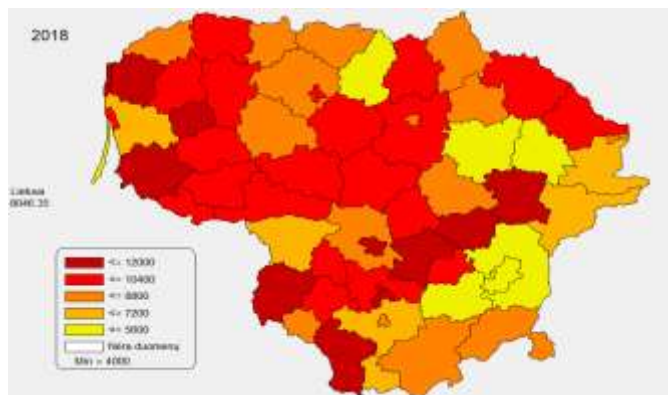
11 pav. Mirusiųjų nuo kraujotakos sist. ligų sk. 100 000 gyv. Širvintų r. sav. ir Lietuvoje.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

Tuo tarpu Širvintų gyventojų sergamumas kraujotakos sistemos ligomis nuo 2010 m. padidėjo beveik 3 kartus (atitinkamai nuo 3773.9 iki 10677.5 100 000 gyv.) (12 pav.). Duomenys viršijo šalies rodiklius. 2018 m. naujų sergamumo kraujotakos sistemos ligomis atvejų skaičius buvo vienas didžiausių Lietuvoje (13 pav.).

12 pav. Sergamumas kraujotakos sist. ligomis sk. 100 000 gyv. Širvintų r. sav. ir Lietuvoje 2010-2018 m.

13 pav. Sergamumas kraujotakos sist. ligomis sk. 100 000 gyv. Lietuvoje 2018 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema

Aukštas gyventojų mirtingumas (ir sergamumas) nuo minėtų lėtinių neinfekcinių ligų (toliau – LNL) rodo, kad prevencinių programų poreikis yra nepakankamas.

Rekomendacijos

Būtiniosios priemonės profilaktinių programų efektyvumui didinti:

1. Sudaryti profilaktikos programų valdymo grupę.
2. Parengti prevencinių programų vykdymo algoritmus.
3. Parengti priemones, aukštam kvietimų lygiui užtikrinti (pvz. asmeninius kvietimus).
4. Užtikrinti tinkamą materialinę bazę, prevencinėms programoms vykdyti.
5. Stiprinti bendradarbiavimą tarp ASPĮ ir Kaišiadorių r. sav. visuomenės sveikatos biuro vykdančias prevencines programas.
6. Vykdyti nuolatinę rezultatų stebėseną. Siekti, kad iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų finansuojamų prevencinių programų įvykdymas viršytų šalies vidurkį.

Svarbu pažymėti, kad LNL atsiradimą, mirtingumą sąlygoja ne tik reguliarus gyventojų sveikatos tikrinimasis, bet ir jų gyvenimo būdas. 2018 m. Širvintų r. sav. ir visoje Lietuvoje buvo vykdomas Suaugusiųjų gyvensenos tyrimas, kuriame dalyvavo 410 Širvintų r. sav. gyventojų. Tyrimo rezultatai parodė, kad širvintiškų gyvensena panaši į šalies gyventojų ir yra labiau linkę į rizikingą elgesį. Remiantis duomenimis, kas penktas apklaustas širvintiškis per paskutines 30 dienų rūkė tabako gaminius (18,5 proc., LT-17,3 proc.), kas trečias – vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau (28,9 proc., LT-22 proc.).

8 lentelė. Gyvensenos stebėsenos 2018 m. rodikliai (proc.).

Rodiklios pavadinimas	Savivaldybės rodiklio reikšmė	Lietuvos rodiklio reikšmė	Santykis savivaldybė/ Lietuva
Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas			
Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ir labai gerą, dalis	57,8	61,8	0,9
Suaugusiųjų, kurie vertina savo sveikatą kaip gerą ir labai gerą, dalis	55,1	58,1	0,9
Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ir labai laimingi, dalis	55,7	58,1	0,96
Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau, dalis	21,4	16,6	1,3
Suaugusiųjų kurie bent kelis kartus per mėnesį bendrauja su:			
Šeimos nariais	98	94,2	1
Giminaičiais	82,3	77,2	1,1
Draugais	84,1	83,5	1
Sveikatos elgsena			
Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, dalis	39,2	40,5	0,97
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neįskaitant bulvių), dalis	54,3	42	1,3
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius, dalis	50,9	34,7	1,5
Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis	46,1	43,8	1,1
Rizikingas elgesys			
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė tabako gaminius, dalis	18,5	17,3	1,1
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis	1,5	1,1	1,4
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis	2,8	1,5	1,9
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dali	28,9	22	1,3
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis	20,5	15,7	1,3
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, dalis	2,3	2,1	1,1
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, dalis	4,7	3,2	1,5

Naudota literatūra

1. Visuomenės sveikatos netolygumai. Išvengiamos hospitalizacijos. 2016, Nr.6 (19)
2. Visuomenės sveikatos netolygumai. Pasaulinės sveikatos diena - suvaldyk diabetą. 2016, Nr.1

